

Strategi för en kommun fri från våld

-kvinnofridsarbete

Dokumenttyp:	Strategi för en kommun fri från våld - kvinnofridsarbete
Beslutad av:	Kommunfullmäktige
Antagen:	2022-03-03 § 29
Gäller för:	Karlskrona kommunkoncern
Ansvar för revidering:	Kommundirektör
Giltighetstid:	Revideras vid ny mandatperiod
Ersätter:	Handlingsplan i arbetet mot våld i nära relationer, antagen av kommunfullmäktige den 22 oktober 2009 §202

Inledning	2
Målsättning.....	3
Nulägesbeskrivning.....	4
Innehåll	7
Olika typer av våld	8
Strategi för kvinnofridsarbetet.....	10
Förebyggande arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld.	10
Utveckla kunskapen om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld.	10
Utveckla kunskap och inleda arbetet kring människohandel för sexuella ändamål (trafficking).	11
Samverkan.....	11
Bilaga 1 Konventioner och regleringar på kvinnofridsområdet	12
Bilaga 2 Tips på webbsidor	13

Inledning

Frihet från våld är en mänsklig rättighet. Det övergripande och långsiktiga målet för allt arbete för kvinnofrid och mot våld i nära relationer, är att våldet ska upphöra. Alla människor ska kunna leva i frihet från rädsla att utsättas för våld. Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är en jämställdhetsfråga och ett stort samhälls- och folkhälsoproblem som allvarligt påverkar levnadsvillkor och livskvalitet för dem som drabbas. Stödet som samhället ger kan innebära skillnaden mellan liv och död. Därför ska kvinnofridsarbetet prioriteras.

Kvinnofrid handlar om att stoppa och förebygga mäns hot, trakasserier och våld mot kvinnor och flickor. Sverige har förbundit sig att bekämpa våldet genom en rad internationella och nationella regleringar, se bilaga 1.

Kvinnofrid omfattar följande områden:

- Mäns våld mot kvinnor
- Våld i nära relationer
- Hedersrelaterat våld och förtryck
- Barn som upplever våld i sin familj
- Hbtqi-personers utsatthet i nära relation
- Prostitution och människohandel för sexuella ändamål

Ett nära samarbete med andra berörda myndigheter, frivilligsektorn och övriga civilsamhället är nödvändigt. Det kräver också samarbete och insatser från flera olika kommunala förvaltningar och verksamheter.

I Hållbarhetsprogrammet för Karlskrona kommun, under fokusområde Trygghet finns ställningstaganden som ligger till grund för den här strategin och ambitionen är att Karlskrona kommunkoncernen ska sträva efter att bli en kommun fri från våld.

Målsättning

Strategin utgår från Hållbarhetsprogrammet för Karlskrona kommun. Under fokusområde *Trygghet* finns ställningstaganden som ligger till grund för den här strategin:

- Vi arbetar förebyggande för att öka tryggheten och minska brottsligheten.
- Vi verkar för att den upplevda tryggheten i Karlskrona kommun ökar där vi utgår från ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv.
- Trygghetsaspekten vägs in i översiktsplan och detaljplaner.
- Sträva mot att bli en kommun fri från våld.
- Våld i nära relationer ska motverkas och på sikt upphöra.
- Hedersrelaterat våld och förtryck ska motverkas och på sikt upphöra.
- För den som utsätts eller utsätter någon för våld i nära relationer ska det finnas stöd och hjälp att få.

Strategin omfattas även av området människohandel/trafficking.

Nulägesbeskrivning

Sverige är ett av världens mest jämställda länder. Ändå är mäns våld mot kvinnor ett av våra största samhällsproblem. Var tredje vecka dödas en kvinna av en man. Under 2020 konstaterades 17 fall av dödligt våld där offer och förövare hade en parrelation. För anmälda misshandelsbrott mot vuxna kvinnor 2020 var det vanligast (80 %) att brottet begicks av en för brottsoffret bekant person. För misshandel mot män var andelen brott som begicks av en bekant person 45 procent.¹

Att mäta hur många som är utsatta för våld i Sverige genom att enbart använda den officiella kriminalstatistiken är inte möjligt eftersom statistiken endast visar händelser som är anmälda och registrerade som brott. Mörkertalet bedöms vara stort eftersom en stor andel våldsutsatta aldrig anmäler de övergrepp som de utsätts för i nära relationer. En uppskattning är att runt en fjärdedel av våldet i nära relationer polisanmäls. Samma uppskattning kan även göras på kommunnivå. Förutom kriminalstatistik kan andra underlag som exempelvis brottsofferundersökningar, Nationella trygghetsundersökningen (NTU), Hälsa på lika villkor (HLV)² och Undersökningar av levnadsförhållanden (ULF)³ där det ingår frågor om utsatthet för fysiskt våld och hot om våld.

Nationella kartläggningar och nationell statistik kring hedersrelaterat våld och förtryck, barnnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor i Sverige förekommer i begränsad utsträckning. Det är samma förhållande på kommunal nivå.

Socialförvaltningen är den förvaltning som besitter specialistkompetens och är en stödfunktion på området. De utreder och erbjuder insatser, vid anmälningar och ansökningar, för kvinnor, män och barn samt till personer som lever i en homo-, bi- eller transsexuell relation och är utsatt för våld. Deras uppdrag är att erbjuda skydd och olika insatser såväl vid akuta situationer som långsiktigt för att den som är våldsutsatt ska kunna komma ifrån sin situation. De erbjuder också akut hjälp, rådgivning och vägledning samt stöd och samtal. Socialförvaltningen samarbetar med bland annat polis, hälso- och sjukvård samt kvinnojour.

¹ Källa: www.bra.se

² Utförs av Folkhälsomyndigheten på uppdrag av riksdagen

³ Utförs av SCB på uppdrag av regeringen

Samverkansgruppen mot hedersrelaterat våld och förtryck agera främst i akuta ärenden när personer utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck men gruppen kan till viss del även vara ett stöd för kommunens verksamheter i hedersrelaterade frågor. Gruppen samordnas av socialtjänsten.

Våld i nära relationer kan förekomma inom alla kommunens verksamheter. Alla kommunanställda, även nyanställda, utbildas och får en grundläggande kunskap för att kunna tyda tecken, hjälpa och ge rätt stöd till medborgare och brukare som utsätts för våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck eller att man utövar sådant våld.

Det finns också ett internt perspektiv då det med största sannolikhet finns anställda i kommunen som utsätts/utsätter för våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck. HR-avdelningen driver ett systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) där våld och hot är en del. Under HR-portalerna, som är ett stöd för chefer, finns det länkar där chefer kan få fördjupad information och stöd vid misstanke eller upptäckt av att någon medarbetare är utsatt för våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, eller utsätter någon för våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck. Socialförvaltningen kan också vara en stödfunktion för kommunens verksamheter.

Människohandel

Det är ofta svårt att dra en tydlig gräns mellan människohandel och människosmuggling. En möjlig gränsdragning är dock att människosmuggling handlar om att en person av egen fri vilja beslutar sig för att resa från en plats till en annan, medan människohandel handlar om att en person blir tvingad till att förflyttas av någon från en plats till en annan. Många gånger bedrivs dessa verksamheter parallellt av samma personer. I en del fall tvingas emigranterna att prostituera sig för att betala av sin resa.

Trafficking används ofta som synonym för människohandel. Begreppet innefattar emellertid all sorts illegal handel, även med djur, kulturföremål, droger, vapen etcetera. I Sverige används ofta trafficking då man syftar till människohandel för sexuella ändamål.

Det operativa nätverket Nationellt metodstödsteam (NMT) leds av Jämställdhetsmyndigheten och består av myndigheter som arbetar mot prostitution och alla former av människohandel. NMT fungerar som en operativ och strategisk resurs för att utveckla och effektivisera samverkan i arbetet mot människohandel, samt operativt bistå i specifika ärenden. Det

finns utsedda regionkoordinatorer i Sverige och i Region Syd, som omfattas av Blekinge, Kalmar, Kronoberg, Skåne, är de placerade i Malmö. De ska bistå myndigheter med stöd vid ärenden som rör människohandel och/eller sex mot ersättning.

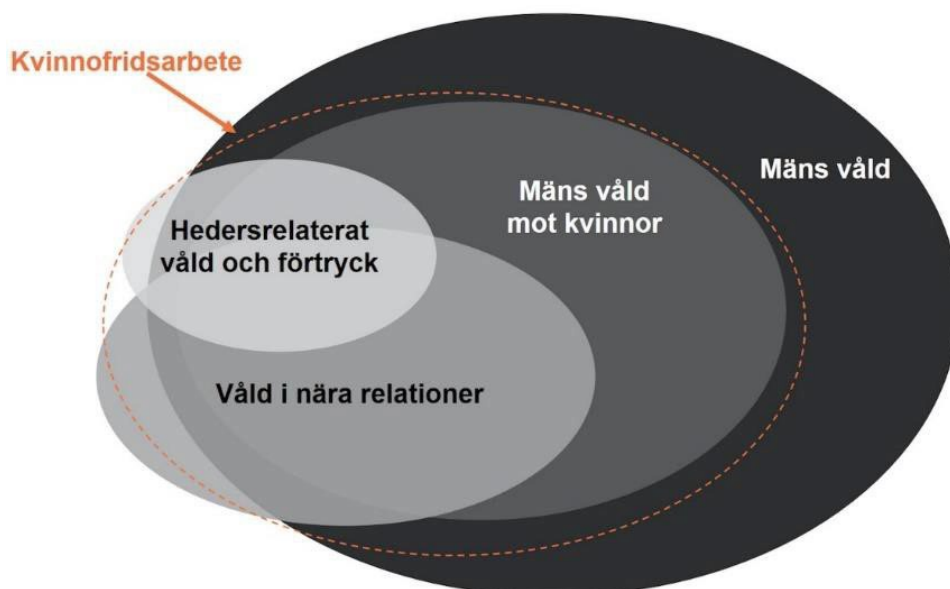
Innehåll

Strategin har fokus på kvinnofridsarbetet men i vissa delar finns beröringspunkter med det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet.

Våld i nära relationer är ett allvarligt hot mot den utsattas hälsa och säkerhet. Det är ett angeläget och mångfasetterat samhälls- och folkhälsoproblem som berör flera aktörer. Förutom direkta fysiska skador kan det ge upphov till både psykisk och fysisk ohälsa samtidigt som det är ett hinder för jämställdhets och jämlikhetsutvecklingen.

Barn som bevittnar våld är i en mycket utsatt position. I familjer där den ena föräldern misshandlas sviktar i regel båda föräldrarna i sin föräldraroll. Ofta förbises barnens behov när mamman eller pappan utsatts för våld. Barn som har upplevt våld i familjen måste uppmärksammas för att kunna få det skydd och stöd de behöver.

Mäns våld mot kvinnor är bredare än det våld som innefattas i brottsbalkens bestämmelser och omfattar de våldstyper som kvinnor och flickor är särskilt utsatta för och som minskar kvinnors och flickors handlings- och livsutrymme. Det kan handla om våld som sker i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck inklusive barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning, prostitution och människohandel för sexuella ändamål och sexuellt våld oberoende av relation.

Figur 1 Källa: SKR - Sveriges kommuner och regioner

Bilden ovan visar att män står för majoriteten av våldet i samhället, både mot kvinnor och mot andra män. Statistiken visar att större delen av förövarna är män vid våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, även om det också finns kvinnliga förövare.

Olika typer av våld

Det finns många olika typer av våld och det är långt ifrån allt våld som fysiskt och lämnar synliga märken. Det kan handla om brottsliga gärningar även om man inte tror det, till exempel misshandel, olaga hot, olaga tvång, ofredande, sexuellt ofredande, förtal, skadegörelse, hemfridsbrott med mera. Brottsliga handlingar som begås som ett led i en upprepad kränkning av någons integritet kan aktualisera brotten *olaga förföljelse*, *grov fridskränkning* i vissa fall *grov kvinnofridskränkning*.

Fysiskt våld

Allt våld som riktas mot en person kroppsligen till exempel slag, sparkar, örfilar, strypgrepp, använda tillhyggen eller vapen. Kan ge långvarig smärta, obehag, förändra någons utseende mot dennes vilja osv.

Psykiskt våld

Hot om våld, sexuella övergrepp eller andra brottsliga gärningar, nedsättande kommentarer och kränkningar, hot om att ta sitt eget liv, sin partners liv eller annan person som betyder mycket för den våldsutsatta, kontroll över vem den utsatte umgås med, kontroll över mobiltelefonen, begränsa någon i det dagliga livet.

Sexuellt våld

Tvinga någon att utföra sexuella handlingar mot dennes vilja, eller att utsätta någon för andra sexuella övergrepp och våldtäkt. Det kan också innebära att man utnyttjar någons utsatta position för att tvinga fram ett samtycke, till exempel kvinnor i missbruk som "samtycker" till sex för att få tillgång till droger. Allt sex utan samtycke är olagligt och barn under 15 år kan aldrig samtycka till sex.

Latent våld

Kan vara en stark ilska och aggressivitet som är inbunden och visar sig i kroppshållning och kroppsuttryck och som skapar rädsla, upplevs som ett hot om våldsamma konsekvenser och ge upphov till osäkerhet, rädsla och känslan av att det inte finns något utrymme till att göra minsta fel utan att riskera att utsättas för våld.

Materiellt våld

Att avsiktligt förstöra eller hot om att förstöra en partners eller annan närståendes ägodelar eller tillhörigheter i syfte att hota, kränka och sära

räknas som materiellt våld. Det kan även handla om att förstöra eller bestämma över saker som personen behöver i sin dagliga livsföring så som mobiltelefon, dator eller bil.

Ekonomiskt våld

Kontrollerar en partners eller annan närståendes tillgångar eller pengar. Den utsatta får inte använda sina egna pengar till de inköp man själv önskar utan att behöva be om tillåtelse. Kan också innebära att den utsatta tvingas stå för alla kostnader, eller övertalas att ta lån och därmed försätts i skuld.

Försummelse

Försummelse riktas ofta mot personer med sjukdom eller försämrad fysisk förmåga, framförallt äldre personer det vill säga personer som är beroende av andra i sin dagliga livsföring. Försummelsen kan vara medveten feldosering av medicin, bli lämnad ensam utan tillsyn, dålig hjälp med hygien, inte tillräckligt med mat eller dryck eller liknande. Även situationer där ett barn som är beroende av sina föräldrar eller sina vårdnadshavare lämnas ensamma, inte får tillgång till mat eller kläder, inte får tillgång till sjukvård eller tandvård eller på något sätt vanvårdas, är försummelse.

Digitalt våld

Digitalt våld kan utövas av personer som man känner och har eller har haft en relation till. Det kan utövas över nätet, telefonen eller olika sociala plattformar. Det kan handla om hotfulla e-postmeddelande eller sms, rykten på sociala medier, spridning av privata bilder, kapa någons konto på sociala medier, tvinga någon att dela med sig av sina lösenord med mera. Det kan också förekomma i sammanhang där helt okända personer hotar, utnyttjar och begår övergrepp. Det är en typ av våld som barn och unga ofta är särskilt utsatta för. Att kontakta barn under 18 år över nätet i sexuellt syfte är brottsligt och kallas grooming.

Strategi för kvinnofridsarbetet

Karlskrona kommun ska utveckla det långsiktiga och systematiska våldsförebyggande arbete i strävan att bli en kommun fri från våld. Det förvaltningsöverskridande arbetet och samverkan med andra myndigheter, näringsliv och civilsamhället, stärks och utvecklas.

Strategin fokuserar på följande områden:

- Utveckla det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld.
- Utveckla kunskapen om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld.
- Utveckla kunskap och inleda arbetet kring trafficking/människohandel för sexuella ändamål.
- Samverkan

Förebyggande arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld.

Karlskrona kommun ska fortsätta att utveckla arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck genom att:

- Uppmärksamma och synliggöra våld i nära relationer så tidigt som möjligt. I synnerhet ska mer utsatta grupper som unga flickor/kvinnor, äldre, personer med funktionsnedsättning, hbtqi-personer och personer med missbruksproblem, uppmärksammas.
- Utveckla det förebyggande arbetet för att uppmärksamma våld och förtryck inom förskola/skola och kommunens öppna ungdomsverksamheter.
- Utveckla metoder för att upptäcka och hjälpa personer som lever med begränsat livsutrymme i en hedersrelaterad kontext.
- Kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck ska prioriteras i verksamheter som möter barn och ungdomar.
- Arbeta för att den fysiska miljön i det offentliga rummet blir trygg för alla.
- Kontinuerligt arbeta med normer och värderingar runt makt och våld kopplat till maskulinitet och övriga maktstrukturer och ur ett intersektionellt perspektiv.
- Införa konceptet Huskurage där så är möjligt.

Utveckla kunskapen om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld.

- Utbildningsinsatser riktade till kommunanställda för att öka kunskapen och medvetenheten.

- Fortsatt utveckling av socialtjänstens relationsvårdsteam.
- Genomföra en kartläggning bland förekomsten av våldsutsatthet med särskilt fokus på hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer bland unga i Karlskrona.⁴

Utveckla kunskap och inleda arbetet kring människohandel för sexuella ändamål (trafficking).

- Initiera till samverkansavtal med berörda myndigheter, rederi och hotellnäring, på lokal nivå.
- Kartläggning
- Utbildningsinsatser för att öka kunskapen och medvetenheten, exempelvis webbutbildningarna *Människohandel med barn och unga*⁵ och *Sex mot ersättning*⁶.

Samverkan

- Kvinnofridsarbetet kräver samverkan med flera andra organisationer och civilsamhället. Kommunen kan initiera till samverkansavtal inom specifika områden där behov finns eller uppstår.

4 Med inspiration från Uppsala som genomfört UNG 018. En kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck bland unga i Uppsala.

5 Utbildningen är framtagen av det Nationella metodstödsteamet (NMT) i samarbete med Sveriges länsstyrelser och Jämställdhetsmyndigheten.

6 Utbildning framtagen av Socialstyrelsen.

Bilaga 1 Konventioner och regleringar på kvinnofridsområdet

Sverige har förbundet sig att bekämpa mäns våld mot kvinnor i internationella konventioner och deklARATIONER och i nationella mål, strategier och föreskrifter.

[CEMR-deklarationen \(Europeiska deklarationen för jämställdhet på regional och lokal nivå\)](#)

[FN:s deklARATION om avskaffande av våld mot kvinnor](#)

[Istanbulkonventionen \(Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet\)](#)

[Nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor](#)

[Regeringens jämställdhetspolitiska mål](#)

[Våld i nära relationer - Socialstyrelsen, Socialstyrelsens föreskrifter våld i nära relationer 2014:14,](#)

Bilaga 2 Tips på webbsidor

Brottsförebyggande rådet: [Brå - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](http://bra.se)

Hedersförtryck: [Startsida - Hedersförtryck \(hedersfortryck.se\)](http://hedersfortryck.se)

Huskurage: [Huskurage |](#)

Jämställdhetsmyndigheten: [Jämställdhetsmyndigheten
\(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](http://jamstalldhetsmyndigheten.se)

Sveriges kommuner och regioner: [Kvinnofridsarbete, omfattning och
regelverk | SKR](#)

Nationellt centrum för kvinnofrid: [Start - Nationellt centrum för kvinnofrid
\(NCK\) - Uppsala universitet \(uu.se\)](#)

Nationellt metodstöd mot prostitution och människohandel (NMT):
[020 390 000 | Nationellt metodstödsteam \(nmtsverige.se\)](#)

Polisen: [Det här är brott i nära relation | Polismyndigheten \(polisen.se\)](#)

Socialstyrelsen: [Våld i nära relationer - Socialstyrelsen](#)